

KIRJALIK KÜSIMUS

Austatud siseminister

Relvaseaduse § 35 lõige 9 volitab siseministrit kehtestama relvaeksami nõuded ja läbiviimise korra. Selle volitusnormi alusel on kehtestatud siseministri 18.03.2015 määrus nr 13 „Relvaeksami nõuded ja läbiviimise kord ning soetamisloa ja relvaloa andmise kord“.

Praktikas on aga ilmnenu, et ligi 11 aastat muutmata püsinud määrus ei kata kõiki relvaseaduses ette nähtud relvaliike ega võimalda relvaloa omanikel relva käsitlemise katset sooritada selgetel, ühtsetel ja võrreldavatel tingimustel. Tegemist ei ole üksikute juhtumitega, vaid süsteemse regulatiivse puudujäägiga.

Probleem puudutab eelkõige püsside omanikke, kelle relvaluba on väljastatud enese ja vara kaitseks. Kehtiv määrus ei sätesta piisavalt selgelt püsside laskekatse tingimusi, mõõtmismeetodeid ega tabamuskriteeriume. Eriti ilmne on regulatsiooni puudumine sileraudsete püsside puhul, millele ei ole kehtestatud eraldi lasketingimusi ega hindamiseluseid, hoolimata sellest, et tegemist on vintraudsetest relvadest oluliselt erinevate laskeomadustega relvatüüpiga.

Selline regulatiivne lünk on viinud olukorrani, kus Politsei- ja Piirivalveamet on kehtestanud sisekorra alusel täiendavaid piiranguid, nõudes näiteks laskekatse sooritamist üksnes .22LR vintraudse püssiga, milliseks tegevuseks relvaseadus ega siseministri määrus volitust ei anna. See relv ei pruugi olla relvaloa omaniku enda relv ega ka võrreldav relvatüüp, mille kasutamise oskust seadus tegelikult eeldab kontrollida.

Kirjeldatud praktika tekitab olulisi õigusselguse ja võrdsuspõhimõtte probleeme. Esiteks ei näe seadus ega määrus ette kohustust kasutada konkreetset relvatüüpi või kaliibrit. Teiseks tekib olukord, kus sileraudse püssi omanik ei saa oma relvaga seadusest tulenevat kohustust täita, kuna selleks puuduvad kehtestatud tehnilised reeglid. Kolmandaks on relvaeksami tingimused erinevad samaliigiliste relvade (püsside) lõikes ilma selge ja põhjendatud aluseta.

Lisaks seab kehtiv kord kahtluse alla relvaeksami objektiivsuse. Kui laskekatse tuleb sooritada eksamineeritavale tundmatust relvast, mille tehnilist seisukorda ja sihiseadistust ei ole võimalik eelnevalt kontrollida, võib eksami tulemus sõltuda relva omadustest, mitte isiku tegelikust oskusest. Määrus ei sätesta ka nõudeid eksamirelvade kontrollimiseks ega mõõtmismeetodite ühtlustamiseks. Probleemi süsteemsust kinnitab ka asjaolu, et püssiga laskekatsel läbikukkujate osakaal ulatub ligikaudu 60 protsendini, mis viitab pigem regulatsiooni ja korralduse puudujääkidele kui relvaomanike massilisele ebapädevusele.

Samuti on ilmne relvaomanike ebavõrdne kohtlemine võrreldes jahimeestega. Jahimeeste puhul on laskekatse tingimused detailsemalt reguleeritud ning paindlikumad (sh võimalus kasutada oma relva, erinevad tingimused sileraudsele relvale, mitme seeria tegemine, madalam suhteline tabavusnõue). Samal ajal peavad enese ja vara kaitseks relvaluba omavad isikud sooritama laskekatse iga relvaloa pikendamisel rangematel ja piiratumatel tingimustel.

Sileraudsete püsside omanike puhul on probleem eriti terav, kuna nende relvatüübi jaoks puuduvad määruses üldse laskekatse tehnilised reeglid, samas kui jahimeeste puhul on need selgelt kehtestatud. Seega on tekkinud olukord, kus seadus kohustab isikut laskekatset sooritama, kuid täitevvõim ei ole kehtestanud reegleid, mille alusel seda teha.

Kuigi teadaolevalt valmistatakse ette relvaseaduse muudatusi, on seadusloome protsess ajamahukas. Samas oleks märkimisväärne osa kirjeldatud probleemidest lahendatav juba kehtiva volitusnormi alusel siseministri määruse muutmisega, mis võimaldaks puudused kiiresti kõrvaldada ja vältida olukorda, kus isikud jäävad regulatiivsete puuduste tõttu massiliselt relvalubadest ilma.

Eeltoodust tulenevalt palun vastuseid järgmistele küsimustele:

1. Miks ei ole Siseministeerium ligi 11 aasta jooksul ajakohastanud määrust nr 13, hoolimata selle ilmsetest puudustest ja praktilistest probleemidest relvaeksami läbiviimisel?
2. Kas Siseministeerium on analüüsinud olukorda, kus sileraudsete püsside puhul puuduvad täielikult laskekatse tingimused, mistõttu ei ole isikul võimalik täita seadusest tulenevat kohustust ega tõendada oma relva ohutu käsitlemise oskust oma relva kasutades?
3. Arvestades, et relvaseaduse muudatused võtavad aega, miks ei ole siseministeerium kasutanud oma olemasolevat volitust määruse muutmiseks, et lahendada probleemid viivitamata ja vältida olukorda, kus ligi 60% eksami sooritajatest kukub läbi süsteemsete puuduste tõttu?
4. Kas ja millal on plaanis kehtestada relvaeksami regulatsioonis selged, relvaliigipõhised laskekatse tingimused, sealhulgas eraldi nõuded sileraudsetele püssidele?
5. Kuidas põhjendab Siseministeerium relvaomanike ebavõrdset kohtlemist võrreldes jahimeestega ning kas sellist erinevust peetakse proportsionaalseks ja õiguspäraseks?
6. Kas Siseministeerium peab õiguspäraseks praktikat, kus haldusorgan kehtestab sisekorraga täiendavaid piiranguid (näiteks relvatüübi või kaliibri osas), mida ei ole ette nähtud seaduses ega ministri määruses?
7. Kas Siseministeerium peab vajalikuks kehtestada relvaeksami läbiviimisel ühtsed ja kontrollitavad nõuded eksamirelvade tehnilise seisukorra, sihiseadistuse ning mõõtmismetoodika osas?

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Jaak Valge

Riigikogu liige